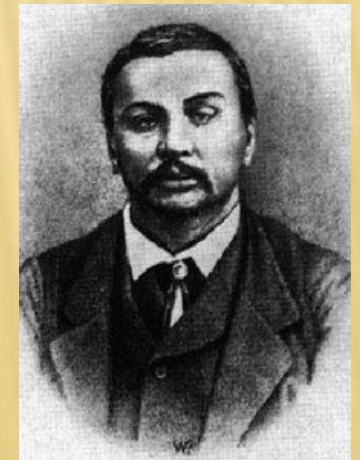

УТВОРЕННЯ КИРИЛО - МЕФОДІЇВСЬКОГО БРАТСТВА.

МЕТА УРОКУ:

- **Навчальна:** ознайомити учнів з процесом розвитку національної ідеї в суспільно-політичному русі України першої половини ХІХ століття та діяльністю першої політичної організації – Кирило-Мефодіївського товариства; показати діяльність Тараса Шевченка, як суспільно-політичного діяча та його участь у братерстві;
- **Розвиваюча:** продовжувати розвивати в учнів уміння виділяти головне під час роботи з підручником, історичними матеріалами; розвивати критичне мислення та вміння обґрунтовувати власне світобачення;
- **Виховна:** виховувати у учнів почуття патріотизму та шанобливого ставлення до героїчного минулого України, громадянами якої являються; розвивати почуття гідності за пробудження самосвідомості українців та піднесення прагнень щодо створення самостійності держави.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН УРОКУ:

- 1. Передумови утворення Кирило-Мефодіївського товариства.
- 2. Утворення та діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.
- 3. Значення Кирило-Мефодіївського товариства для розгортання національно-визвольного руху.
- 4. Місце Тараса Шевченка в українському визвольному русі.

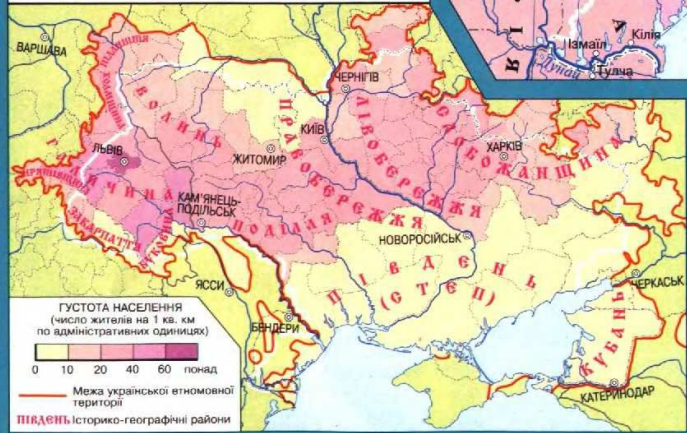
УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ у СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ та РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ на початку XIX ст.

Масштаб 1 : 6 700 000

I Сміленська губернія	IV Воронежська губернія	Комітати (Угорщина)
II Орловська губернія	V Саратовська губернія	1 Спільський
III Курська губернія	VI королівство Галичі та Лодомерії	2 Шарський
		3 Землинський
		4 Ужанський
		5 Березький
		6 Угонанський
		7 Мармароський

НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ на початку XIX ст.

— Державні кордони на 1800 р.
 - - - Межі губерній Російської імперії, земель (королівств) Австрійської імперії та провінцій Османської імперії на 1800 р.
 - · - · Межі повітів Російської імперії, округів (Галичі та Лодомерії) і комітатів (Угорщина) Австрійської імперії
 - - - - Межі нових губерній, утворених внаслідок поділу Малоросійської та Новоросійської губерній у 1802 р.

Цифрами позначено нові губернії:
 1 Чернігівська
 2 Полтавська
 3 Катеринославська
 4 Миколаївська (від 1803 р. Херсонська)
 5 Таврійська

— Сучасні кордони України
 - - - - Чорноморська оборонна лінія 1792 р., яка захищалася козаками-чорноморцями

● КИЇВ
 ● Ніжин
 ○ Одеса
 ○ (Запоріжжя)
 ○ Інші міста

Центри губерній і земель Російської імперії, земель (королівств) Австрійської імперії, провінцій Османської імперії на 1800 р.
 Центри повітів Російської імперії, округів та комітатів Австрійської імперії

Сучасні назви населених пунктів
 Українська етномовна територія у першій половині XIX ст.:
 ■ суцільна
 ▨ змішана

ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ (число жителів на 1 кв. км по адміністративних одиницях)
 0 10 20 40 60 понад

— Межа української етномовної території
 ПІВДЕНЬ: Історико-географічні райони

***ВІД КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКОГО БРАТСТВА ВЕДЕ СВОЮ ІСТОРІЮ ВЕСЬ
НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ РУХ.***

М.С.ГРУШЕВСЬКИЙ

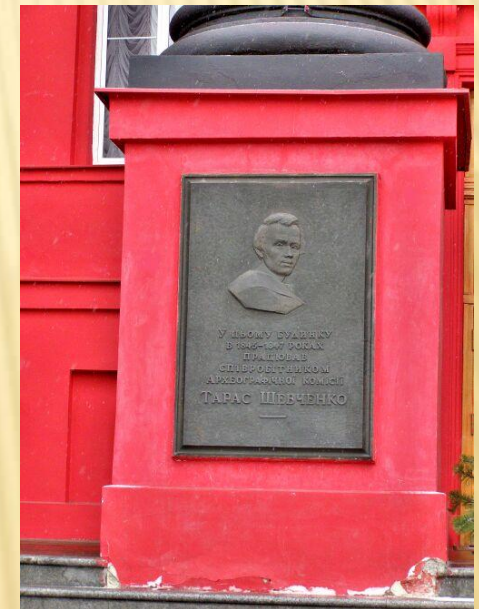

▫ Вид на Київський університет із Бессарабки. XIX ст.

- **Київський університет. З 1939 року носить ім'я Т. Г. Шевченка.**

До братства входило 12 осіб.
Але засновниками братства
були п'ять осіб: В.

Б.
К.
Ц.
П.
В., Т.

КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКЕ ТОВАРИСТВО

У ТРЬОХ ТОМАХ

РЕДАКЦІЙНА КОМПІЯ
П. С. СОХАНЬ (головний редактор),
І. Л. КОТЛЯ, Л. С. ПІСЮНЬ, Г. І. ЖАРМАК,
Н. Т. САРВІЙ (видавничий технічний редактор),
Г. М. СЕРГІЄВИЧ, Ф. С. ПІДЛІПНОСЬКИЙ,
Ф. П. ПЕРЕМІСКО

НАУКОВА ДР МКА

ЗОВНІШНІ

- ▣ Загострення протистояння в Європі між силами абсолютизму і демократії
- ▣ Розвиток європейської філософської думки
- ▣ Поява європейських таємних організацій

ВНУТРІШНІ

- ▣ Подальший наступ російського царизму на права українців
- ▣ Посилення процесу русифікації
- ▣ Виникнення української національної ідеї
- ▣ Збереження та подальший розвиток традицій українського-національного руху

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ БРАТСТВА:

1. Хто такі Кирило і Мефодій?

2. Чому учасники братства назвали організацію іменами святих?

Мико́ла Іва́нович
Костомáров (1817 -
1885 р.) — видатний
український і
російський історик українс
ький і російський історик,
поет-
романтик український і
російський історик, поет-
романтик, мислитель укр
аїнський і
російський історик, поет-
романтик, мислитель, гро
мадський
діяч, етнопсихолог.

Активний діяч братства.
«Щира любов історика до
своєї Батьківщини може
виявлятися тільки в
стремінні до

Білозерський

Біографія:

Василь Михайлович

1843-1846 рр. навчався в Київському університеті св. Володимира.

1846-1847 рр.- учитель у Полтаві.

Співавтор «Статуту Слов'янського братства св. Кирила і Мефодія», автор «Записки» - пояснення до Статуту.

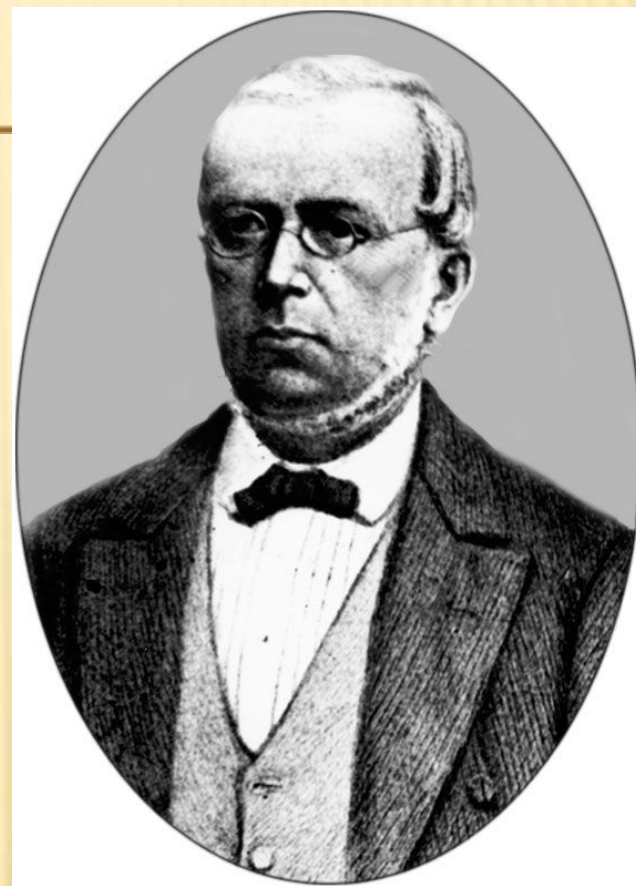
1847р.- заарештований і засланий в Олонецьку.

1856р.-звільнений із заслання, оселяється в Петербурзі, де стає активістом місцевого гуртка українців.

1861–1862рр.- редактор першого українського щомісячного журналу «Основа».

М. Гулак (1821-1899) – громадський та політичний діяч, педагог, учений. Народився в Варшаві. Закінчив юридичний факультет Дерптського університету. Увійшов до гуртка київської молоді. На рубежі 1845-1846 років заснував Кирило-Мефодіївське товариство. Автор «Статуту...», був причетним до «Книги буття українського народу». У 1850-1859 відбував заслання у м. Пермь. Повернувшись займався педагогічною та науковою роботою.

- ▣ **Пантелеймон Олександрович Куліш (1819 – 1897)** — український письменник, фольклорист, етнограф, мовознавець, перекладач, критик, редактор, видавець. Член Кирило – Мефодіївського братства. Автор першої фонетичної абетки “кулішівку” для української мови, яка лежить в основі сучасного українського правопису. Автор першого історичного роману «Чорна рада». Закликав українську інтелігенцію до просвітництва народу.

ДІЯЛЬНІСТЬ КИРИЛО – МЕФОДІЇВЦІВ.

- Проводили пропагандистську діяльність.
- Створювали в селах школи для народу.
- Розробляли проекти запровадження в Україні мережі початкових навчальних закладів.
- Складали шкільні підручники.
- Видавали книги та журнали.
- Збирали кошти на культурні потреби, на видання популярних книжок.

Головні ідеї програмних документів Кирило-Мефодіївського братства

Створення
демократичної
федерації
християнських
слов'янських
республік

Забезпечення слов'янським
народом демократичних
прав, свобод та рівних
можливостей розвитку
національних мов і культур

Ліквідація
самодержавства
кріпосництва
та поділу
суспільства
на стани

Поширення християнського ладу
на весь світ

Забезпечення демократичних
свобод усім громадянам

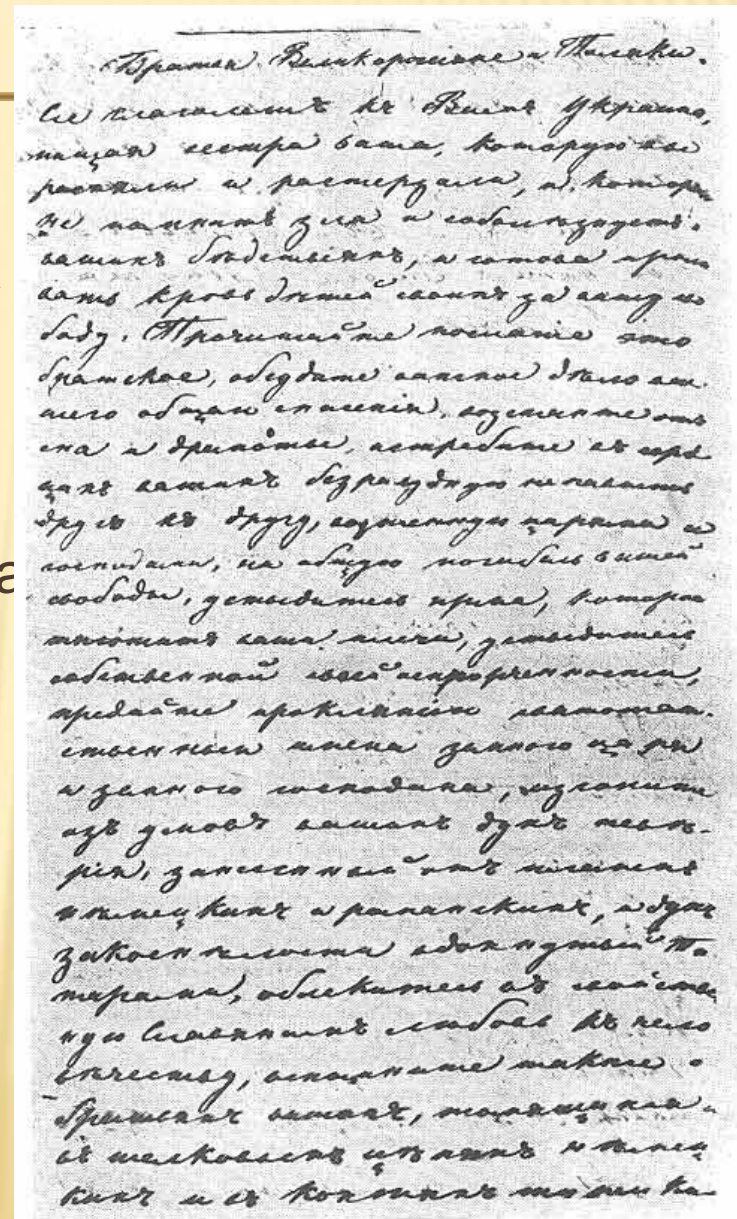
„КНИГА БУТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ”

- Викладено програму товариства, 109 положень релігійно – повчального та історико – публіцистичного характеру.
- Показано основні події світової історії від давніх часів до середини XIX ст.
- Підкреслювалося, що історичне покликання України полягає в тому, щоб підняти інших слов'ян на боротьбу за національне відродження.
- Ставили завданням перебудову суспільства на засадах християнства.

Основні ідеї:

- 1) створення демократичної федерації християнських слов'янських республік;
- 2) знищення царизму та скасування кріпосного права та станів;
- 3) утвердження в суспільстві демократичних прав і свобод для усіх громадян;
- 4) досягнення рівної у правах на розвиток національної мови, культури та освіти всіма слов'янськими народами;
- 5) поступове поширення створеного християнського ладу на весь світ.

Братия великороссіе и поляки.
Се предлагаю къ вамъ Украина,
малая имперія ваша, которую вы
развили и расширили, а которую
не пощадилъ зло и самодурство.
вашаго самодержавія, и которая при
данъ кровъ донесъ саинъ за вами изъ
боду. Предлагаю вамъ помянутое само
державіе, обидите васъ оно не
мало обидитъ спешитъ, возмемъ отъ
она и дрисомъ, астробане въ сред
даль вамъ безразудно не правитъ
другъ къ другу, возмемъ отъ парана и
кошканди, на боду помянутой
свободы, дещивителъ права, которая
отомитая сама мила, дещивителъ
самодержавія всей имперіи вашей,
предаетъ протекати самодержавію
столькимъ мила донесъ на рѣ
и донесъ на подана, возмемъ
ахъ донесъ вамъ дуть не
рѣ, дещивителъ отъ мила
отомитая и раландитъ, ахъ
законъ мила адорителъ по
миланъ, обидителъ отъ мила
ну и мила мила мила къ мила
спешитъ, спешителъ мила
спешитъ мила, мила мила
отъ мила мила мила мила
мила и отъ мила мила мила

Відозва «Братья великороссіе и поляки».

„СТАТУТ СЛОВ'ЯНСЬКОГО ТОВАРИСТВА СВ. КИРИЛА І МЕФОДІЯ”

---

2 частини

```
graph TD; A[2 частини] --> B[“Головні ідеї”]; A --> C[“Головні правила”];
```

“Головні ідеї”

“Головні правила”

ТЕЧІЇ СЕРЕД КИРИЛО - МЕФОДІЇВЦІВ

2 течії

```
graph TD; A[2 течії] --> B[Помірковано - ліберальна]; A --> C[Радикальна]; B --- D["М. Костомаров,  
П. Куліш,  
В. Білозерський  
РЕФОРМИ"]; C --- E["Т. Шевченко,  
М. Гулак  
РЕВОЛЮЦІЙНИЙ  
ПЕРЕВОРОТ"];
```

**Помірковано -
ліберальна**

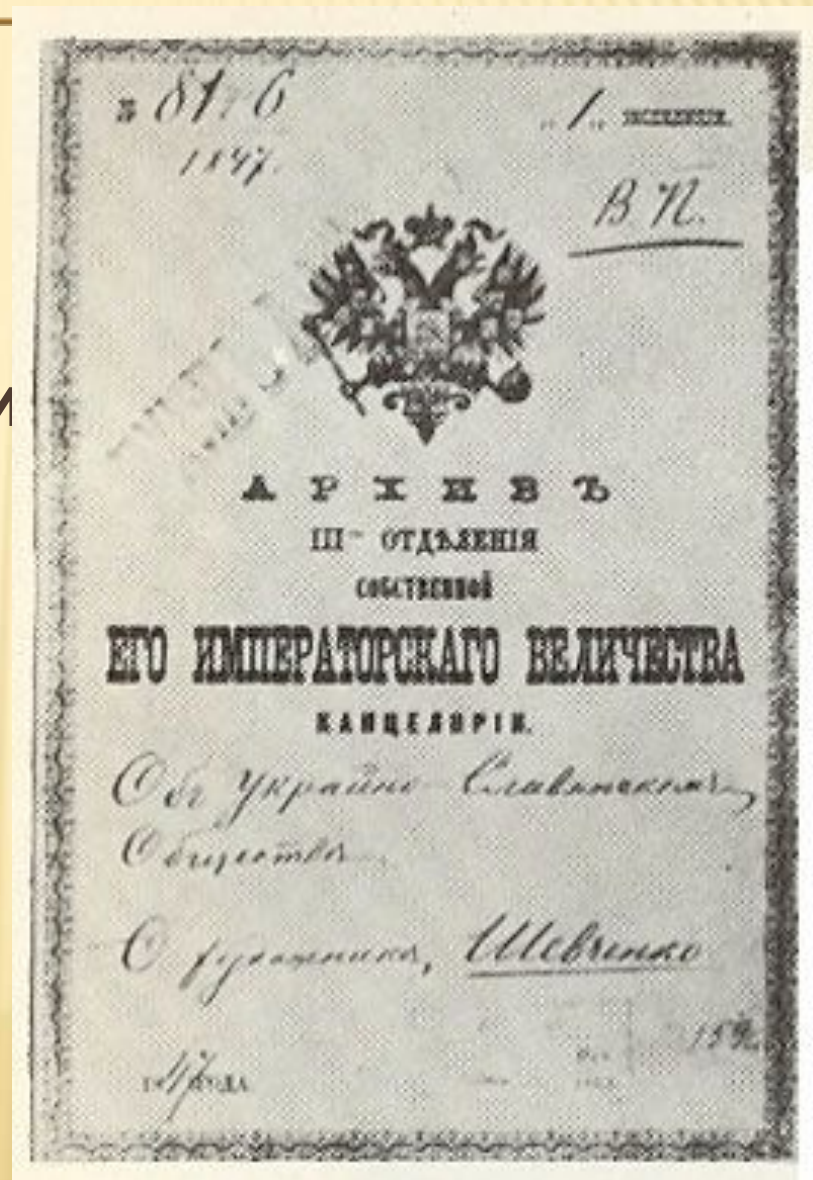
**М. Костомаров,
П. Куліш,
В. Білозерський
*РЕФОРМИ***

Радикальна

**Т. Шевченко,
М. Гулак
*РЕВОЛЮЦІЙНИЙ
ПЕРЕВОРОТ***

- ❑ Кирило – Мефодіївське товариство проіснувало 14 місяців.
- ❑ За доносом провокатора студента Петрова було викрите і розгромлене жандармами
- ❑ Членів товариства засудили до різних строків заслань, а Т. Шевченка віддали в солдати на 10 років із забороною писати й малювати.

3. ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКОГО ТОВАРИСТВА НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ

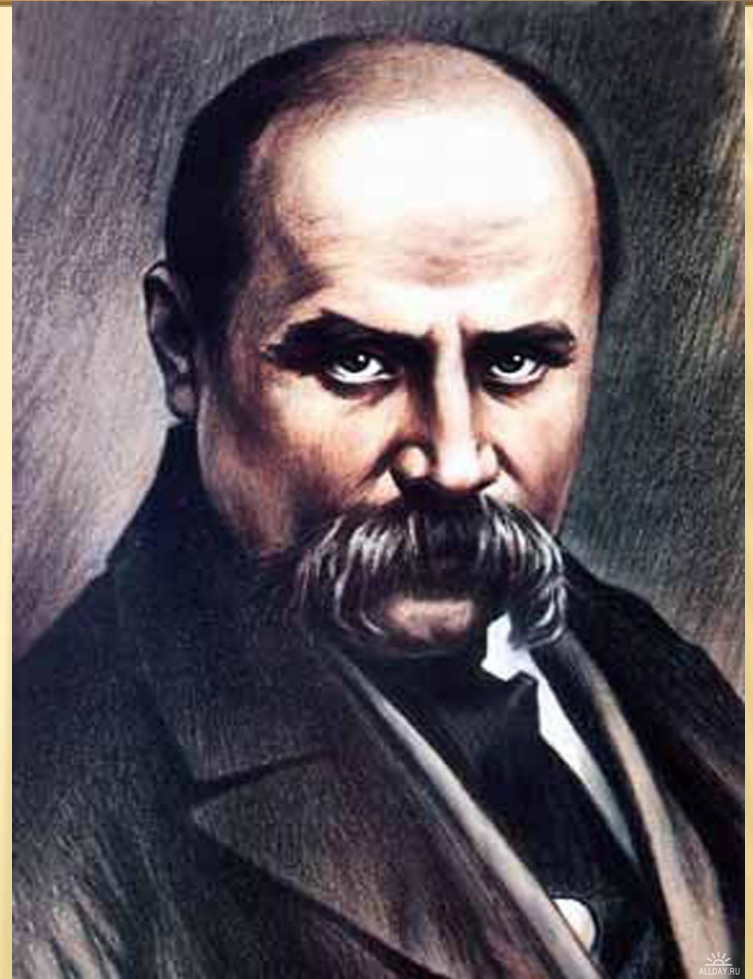
Самостійна робота з
підручником

4. МІСЦЕ Т. ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ ВІДРОДЖЕННІ.

1. Шевченко – ідейний натхненник українства
2. Національно-патріотичні твори Шевченка.
3. Закликав до боротьби за визволення України.
4. Шевченко – демократ, федераліст, республіканець.

ЗАКРІПЛЕННЯ

- Які ідеї пропагували кирило-мефодіївці?
- Охарактеризуйте програмні документи братства.
- Назвіть найвідоміших представників Кирило-Мефодіївського братства.
- Яку роль відіграло Кирило-Мефодіївське братство у розвитку українського національного руху?
- Яке місце в українському

ВИБЕРІТЬ ВІРНЕ СТВЕРДЖЕННЯ:

1. Україна - незалежна демократична держава
2. Федеративний союз слов'янських держав
3. Москва – центр слов'янського світу
4. Україна - конституційна монархія
5. Наявність власних збройних сил
6. Смертна кара і тілесні покарання для злочинців
7. Свобода віросповідання
8. Обов'язкова початкова освіта
9. Київ – центр федеративного союзу
10. Рівність усіх громадян
11. Звільнення від царизму та кріпацтва
12. Висока моральність керівників держав

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Опрацювати параграф підручника.
- Підготувати уривки з творів Тараса Григоровича Шевченка, в яких звучать українські національні ідеї.